

do_co_mo_mo_fi

Jyväskylän yliopiston Seminaarinmäen kampus

Alvar Aalto

Arto Sipinen

Photo: Jyväskylän yliopiston kirjasto (Arto Sipinen). Simo Rista / MFA

Paikkakunta

Jyväskylä

Valmistumisvuodet

1951–1971, 1970–1976

Vuosikymmen

1950-luku, 1960-luku, 1970-luku

Lisätty valikoimaan

1993

Aikakausi

Sodanjälkeinen modernismi

Toisen maailmansodan jälkeinen väestökehitys näkyi Suomessa opettajapulana. Vuonna 1950 päätettiin laajentaa Jyväskylän kasvatustieteellisen korkeakoulun toimintaa. Uusien rakennusten rakentamisesta järjestettiin kutsukilpailu, jonka Alvar Aalto voitti 1951.

Kampusalue liittyy Jyväskylän keskustan ruutukaavaan sisääntuloväylän kautta. Väylän päässä on päärakennus etuaukioineen, jonka toisessa reunassa on kirjasto. Päärakennuksen takana on juhla-aukio akateemisia seremonioita varten. Aallon suunnitelma pohjautuu angloamerikkalaiselle kampusperiaatteelle, jossa avoimen kentän ympärillä ovat tilat opetukselle, tutkimukselle, ruokailulle, liikunnalle ja asumiselle. Kampusalue sijaitsee harjumaisemassa. Sen männikkö luo voimakkaan pystyaiheen kontrastina rakennusmassojen vaakasuuntaisuudelle, jota korostavat erityisesti kampuksen sisäpuolella nauhamaiset yläikkunat.

Hallitsevana materiaalina on punatiili, johon paikoin on yhdistetty vaaleaa graniittia, rappaus- tai betonipintaa. Vaaleilla materiaaleilla on korostettu hierarkkisesti tärkeitä paikkoja, kuten päärakennuksen hallintosiiven ylintä kerrosta, kokoustila Lyhtyä sekä harjoituskoulun johtajan sisäänkäyntiä. Vuonna 1971 valmistunut Liikuntatieteellisen tiedekunnan rakennus poikkeaa valkoiseksi rapattuna punatiilisestä kokonaisuudesta.

Rakennusten ulkoasu ja sisätilat ovat säilyneet hyvin. Talotekniikan korjauksiin liittyen on tehty joitakin muutoksia ulkoasuun, ja sisätiloissa osa materiaaleista on vaihdettu. Alkuperäinen kalustus on säilynyt hyvin erityisesti päärakennuksessa ja kirjastossa. Kalusteita ja valaisimia ovat suunnitelleet Aino ja Alvar Aallon lisäksi aikakauden tunnetut suunnittelijat Ilmari Tapiovaara ja Olof Ottelin (osa kalusteista), Kirsti Ilvessalo (värit ja tekstiilit), Paavo Tynell ja Lisa Johnsson-Pape (osa valaisimista).

Aallon kampuksessa on viitteitä antiikin, keskiajan ja renessanssin arkkitehtuurista liittyneenä angloamerikkalaiseen kampusperinteeseen. Punatiilimuurit, suuret lasipinnat sekä rytmikkäästi jaotellut nauhamaiset ikkunat muodostavat ainutlaatuisen kokonaisuuden, joka liittyy suomenkielisen opettajakoulutuksen ja sivistyksen vahvaan historiaan.

Alvar Aallon rakennusten ohien rakennettiin Seminaarinmäelle vuosina 1970-76 arkkitehti Arto Sipisen suunnittelemat yliopiston kirjasto, taideaineiden rakennukset sekä hallintorakennus. Aallon toimiston oli alun perin tarkoitus suunnitella alue kokonaisuudessaan loppuun, mutta Aalto luopui tehtävästä. Työ siirtyi Arto Sipiselle, joka oli voittanut 1969 pohjoismaisen arkkitehtuurikilpailun yliopiston Mattilanniemen uudisrakennuksista.

Sipisen suunnittelemat rakennukset heijastavat vahvasti sekä 1960-luvun lopun ja 1970-luvun näkemyksiä Suomen valtion rakentamisesta että aikakauden arkkitehtuurin henkeä. Rakentamisen sosiaalista ja yhteiskunnallista merkitystä korostettiin. Yliopistoverkoston vahvistaminen nähtiin keinona synnyttää ja voimistaa maakunnallisia keskuksia. Koulutuksen kokonaisvaltainen ja taloudellinen hyöty yhteiskunnalle oli ajattelun lähtökohtana. Suunnittelutavoitteiksi asetettiin monikäyttöisyys ja muunneltavuus sekä toisaalta tarkoituksenmukaisuus, toimivuus ja taloudellisuus. Teollisen sarjatuotannon ja teknisten innovaatioiden nähtiin tuottavan laadukasta ympäristöä. Päämäärät näkyvät myös rakennustekniikassa ja materiaaleissa. Pilari-palkkiteräsbetonirunko ja keveät väliseinät takasivat muunneltavuuden. Käsien muuratut tiiliverhoukset, siniset pellitykset ja nauhamaiset ikkunarivistöt luovat tyyppillistä aikakauden ilmettä. Rakennukset ovat ulkoasultaan anonyymejä eivätkä viesti sisätilojen käyttötarkoituksesta. Sisustussuunnittelijoina toimivat Vuokko ja Torsten Laakso, joka myös suunnitteli osan kalusteista. Tekstiilitehtailijoiden Marjatta Metsovaaran ja Vuokko Nurmesniemen tekstiilejä on käytetty sisustuksissa.

Rakennusten interiöörit ovat säilyneet hyvin kalusteineen, tekstiileineen ja väreineen. Suurimmat muutokset on tehty hallintorakennuksessa, joka peruskorjattiin ja jonka julkisivujen tiilimuuraukset tehtiin uudelleen 2013–2014. Sipisen rakennukset ovat edustava esimerkki 1970-luvun yliopistorakentamisesta ja osa Jyväskylän yliopiston oppihistorian tärkeää kasvuvaihetta.

[Pirjo Vuorinen](#)

Holma, Jaakko (2012), *Arto Sipisen rakennusten rakennushistoriallinen selvitys*, Jyväskylän yliopiston tiedemuseon arkisto. Painamaton käsikirjoitus / unpublished manuscript.

Lukkarinen, Päivi (1994). *Alvar Aallon kasvatustopillinen korkeakoulu. Menneitten motiivien kiteytymä*. Jyväskylä: Gummeruksen kirjapaino.

Lukkarinen, Päivi (2009). "Acropolis in the pine forest". Hipeli, Mia (ed.) *Jyväskylä University 1951–71. Alvar Aalto Architect Volume 16*. Helsinki: Alvar Aalto Foundation.